

Doğal ve Beşeri Özellikleriyle

YEŞİLOVA

Editör: Kaan KAPAN

Editör: Kaan Kapan

DOĞAL VE BEŞERİ ÖZELLİKLERİYLE YEŞİLOVA

ISBN 978-625-6764-75-0

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Aralık 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Kapak Fotoğraf: Kaan Kapan, Burdur Valiliği, Adem Yulu, Barış Yalman

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Sevgili Vatandaşlarım;

Yeşilova Belediyesi olarak göreve geldiğimiz ilk günden itibaren ilçemizi geliştirmeyi ve kalkındırmayı amaçlayarak belediyeçilik faaliyetlerinin insanlar üzerinde olumlu etkisini tüm ilçemizde egemen kılmaya çalışıyoruz. Sosyal Belediyeçilik anlayışı ile “Hoş Geldin Bebek, Ücretsiz Servis, Sosyal Yardımlar ve Ücretsiz Cenaze Hizmetleri” gibi projelerimiz her zaman artarak devam etmektedir.

Tüm vatandaşlarımıza eşit mesafede hizmet götürmeye çalışıyor asla fikir ve ideoloji ayrımı yapmadan Yeşilova'mızın bana uygun gördüğü görevi hakkı ile yapmaya özen gösteriyorum.

Belediyeçilik faaliyetleri ilkemde esas aldığım, şeffaf, denetlenebilir ve halkçılık gibi ilkelerimi tüm sahada etkin uyguluyor ve ekip arkadaşlarımın da bu ilkeler doğrultusunda hemşerilerimize hizmet üretmesini sağlıyorum.

Önceliğim Yeşilova halkı, önceliğimiz Yeşilova halkının mutluluğu ve refahı olması sebebiyle hiçbir güç çıkarlarına ya da zorbalıklara boyun eğmiyor, ilçemizin hak ettiği tüm yatırımları, hizmetleri yılmadan ve bıkmadan üretiyoruz. Görevde olduğumuz sürece de üretmeye devam edeceğiz.

İlçemizin sahip olduğu dünyaca ünlü Salda Gölü'nü ve diğer turizm noktalarını daha verimli hale getirip turizm gelir payını artırarak Yeşilova halkının ekonomik ve refah seviyelerini arttıracaktır. Turizmi geliştirmek ve ileride Yeşilova'yı turizm cennetine çevirebilmek için gereken tüm girişimleri ve projeleri hayata geçirmeye gayret ediyoruz.

“Yeşilova İlçesinin Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Perspektifte Mevcut Durumunun Araştırılması ve Geliştirilmesi” isimli araştırma geliştirme niteliğine sahip projesine de onay vererek söz konusu bu kitabın yapılmasına destek verilmiştir. Bu çalışmayla ilçemizin coğrafi unsurları başta olmak üzere tarihi, sosyolojisi ve ekonomisi gibi birbirinden önemli konular da ilçemizin geçmişi, günümüzdeki durumu ve gelecek önerileri ülkemizin çeşitli üniversitelerinde görevli yapan değerli akademisyenler tarafından ele alınmıştır.

Yeşilova kitabının yapılması fikri ve kitap ile ilgili tüm süreç yönetimini gerçekleştiren başta Doç. Dr. Kaan Kapan hocamıza, yine akademisyen kıymetli eşi Tülay Kapan'a ve kitabın ilgili bölümlerinde değerli yazıları ile katkı sunan kıymetli hocalarımıza teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm vatandaşlarımıza söz konusu çalışmanın faydalı olacağına düşünerek sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Mümtaz ŞENEL

Yeşilova Belediye Başkanı

İÇİNDEKİLER

Ön Söz..... iii

1. Bölüm: Yeşilova ve Yeşilova'nın Markası Salda Gölü 1-8

Doç. Dr. Kaan KAPAN, İstanbul Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2979-5057

2. Bölüm: Coğrafi Özellikleri İtibariyle Yeşilova İlçesi Yerleşmeleri 9-64

Prof. Dr. Bayram ÇETİN, Bursa Uludağ Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8237-1360

3. Bölüm: Yeşilova İlçesi'nin Fiziki Coğrafyası 65-94

Prof. Dr. Hasan ÖZDEMİR, Bursa Uludağ Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8885-9298

Prof. Dr. Bayram ÇETİN, Bursa Uludağ Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8237-1360

4. Bölüm: Tanzimat Sonrası Yeşilova'nın (İrle'nin) İdari ve Sosyo-Ekonomik Yapısı..... 95-146

Doç. Dr. Metin ÜNVER, İstanbul Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7417-3404

5. Bölüm: Yeşilova İlçesinin Nüfus Özellikleri..... 147-170

Arş. Gör. Gizem SİNAN, İstanbul Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4620-9486

6. Bölüm: Toplumsal Yapı Çerçevesinde Yeşilova İlçesinin Kültürel Yapısına Sosyolojik Bir Bakış 171-180

Tülay KAPAN, İstanbul Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-5193-8395

7. Bölüm: Yeşilova'da Ekonomik Faaliyetler 181-196

*Dr. Öğretim Üyesi Adem YULU, Iğdır Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8037-259X*

8. Bölüm: Yeşilova İlçesi'nin Ekoturizm Potansiyeli..... 197-212

*Doç. Dr. Hüsnüye DOLDUR, İstanbul Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3984-7298*

**9. Bölüm: Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin
Sürdürülebilirliğinde Koruma ve Turizme Bağlı
Sosyoekonomik Kalkınma Arasındaki Sinerjiler..... 213-256**

*Prof. Dr. Mehmet SOMUNCU, Ankara Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8890-0537*

**10. Bölüm: Turist Bakışı ve Temsil Ötesi Pratik:
Salda Gölü'nün Psikocoğrafya Deneyimi 257-282**

*Doç. Dr. Ahmet UYSAL, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-5928-0516*

1. BÖLÜM

YEŞİLOVA VE YEŞİLOVA'NIN MARKASI SALDA GÖLÜ

Kaan KAPAN¹, İstanbul Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2979-5057

Yeşilova ilçesi, fiziki ve beşerî coğrafi etmenleri ile özellikle Salda Gölü'nün ulusal ve uluslararası alandaki tanınırlığının artmasıyla birlikte mekânsal görünürlük açısından daha da öne çıkmıştır. İlçe, günümüzde Salda Gölü ile ön plana çıksa da zengin tarihi geçmişi, verimli tarım alanları, elverişli iklimi ve Akdeniz ile Ege bölgelerinin kesişim noktasında bulunan lokasyonu ile geçmişten günümüze önemli bir yerleşim alanı olmuştur. Ancak ilçenin geneline ele alan kapsamlı bir çalışma ne yazık ki ortaya konulmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada, idari açıdan Burdur ili Yeşilova ilçesi sınırları içinde yer alan ilçe merkezine bağlı 6 mahalle ve 37 köy kapsayacak şekilde ele alınmıştır.

Deniz seviyesinden ortalama 1.200 metre yükseklikte bulunan Yeşilova, elverişli unsurlarıyla canlılara uygun bir yaşam alanı sunmaktadır. Ayrıca Salda Gölü ve çevresi, iklimi, peyzajı, doğal yaşam kaynakları, coğrafi bölgelerde turizmin gelişmesi, kültürü ve halkı gibi turizm faaliyetleri için gerekli birçok önemli cazibe merkezine ev sahipliği yapmaktadır.

Yeşilova ilçesi, lokasyon ve coğrafi ulaşılabilirlik açısından son derece elverişli bir konumda bulunmaktadır. Özellikle karayolu ulaşımında, Türkiye'nin önemli turizm merkezleri olan komşu illere (Burdur'a 62 km, Denizli'ye 91 km, Antalya'ya 135 km mesafe uzaklıkta) hızlı bir erişim imkânı sunmaktadır. Havayolu ulaşımı açısından düşünüldüğünde ise ilçe, Denizli Çardak Havalimanı'na 51 km., Süleyman Demirel Havalimanı'na ise sadece 85 km. uzaklıkta yer almaktadır. Bu durum bölgenin ekonomik açıdan kalkınmasında önemli bir avantaj oluşturmaktadır. Son dönemde özellikle göl kenarında ve çevresinde turizm faaliyetlerine yönelik tesislerin sayısında artış gözlenmektedir. İlçenin sahip olduğu kapasite göz önüne alındığında, Salda Gölü ve çevresi göl turizmi, kış turizmi, gençlik turizmi, doğa turizmi, kırsal turizm ve kültür turizmi açısından değerlendirilebilecek oldukça zengin kaynaklara ev sahipliği yapmaktadır.

¹ Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, İstanbul.

Salda Gölü ulusal ve uluslararası düzeyde giderek artan tanınırlığıyla beraber, doğal güzelliğini ve ekosistemini koruma amacıyla ilk adımın 1989 yılında Kültür Bakanlığı'nın İzmir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 2 no'lu kararı ile gerçekleştirildiği görölmektedir. Bu kararla göl, Birinci Derece Doğal Koruma Alanı olarak ilan edilmiştir. Ancak, bu kararın ardından 1992 yılında Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından alınan yeni bir kararla göl çevresi ikinci derece Tabiat Koruma Alanı olarak değiştirilmiştir. Alınan kararlar doğrultusunda ilçe ve göle kıyısı olan köylerde, kısmi de olsa rekreasyon alanları oluşturulmuştur. Özellikle 2015 yılı sonrasında teknolojinin ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte gölün tanınırlığının artması, doğal unsurların sürdürülebilir şekilde yönetimini zorlaştırmıştır. 2019 yılında, 824 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 295 km²lik alan, Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmiştir. Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmesinin ardından, ülkemizde birçok turistik yerleşimde karşılaşılan mekânsal ve doğal baskıya, kısmi de olsa çözüm getirilmeye çalışıldığı ve planlandığı gözlemlenmektedir. Ancak, bu kararın hızlı bir şekilde alınıp gerekli planlamalara düşünce fırsatı verilmeden yapılması, bölgede çeşitli olumsuz gelişmelerin (İmar sorunları, ekonomik faaliyetlerin bölgesel dağılımı, istihdam problemleri vb.) ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durum, bölgenin sürdürülebilir kalkınması ve çevresel düzenin sağlanması açısından önemli sorunları beraberinde getirmektedir.

İlçenin bütün yönleriyle sağlıklı bir gelişim sağlanması ve mevcut doğal-beşeri zenginliklerin geleceğe taşınabilmesi adına, tüm açılardan değerlendirdiğimizde ortaya çıkan güçlü ve zayıf noktaları şu şekildedir:

Güçlü Yönler;

- Coğrafi konumu ve ana pazarlara yakınlığı
- Yer altı ve yer üstü sularının kalitesi
- Manzara ve peyzaj güzelliği (Beyaz kumsallar, doğadaki mavi ve yeşilin uyumu, Mars'a benzerlik vb.)
- Yatırım ortamı
- İklim koşulları
- Zengin endemik tür çeşitliliđi
- Turizm faaliyetleri için zengin imkanlar (Göl, dalış, doğa, kış, gençlik, kırsal ve kültürel turizm vb.)
- İstihdam edilebilecek nüfus

- Göl su rezervlerini koruma adına yeni açılan ev kullanım sularını temizleyen ve geri dönüşüm sağlayan Doğanbaba su arıtma tesisi ve yapımı devam eden Salda su arıtma tesisi
- Dünya turizm tercihlerindeki değişim (Kitle turizmi yerine alternatif turizm tercihi)
- Dört mevsimi eşsiz güzellikte farklılıklarını birlikte yaşama fırsatı
- Zengin bitki örtüsü
- Alternatif turizm türleri için yüksek potansiyel
- Doğa, tarih ve kültür turizmine artan ilgi
- Akdeniz bölgesinin artan çekiciliği
- Ege Bölgesi sınırında yer alması
- Zengin orman kaynaklarının varlığı
- Jeolojik yapısı nedeniyle Jeopark, jeocity olma potansiyeli
- NASA'nın göle atıf vermesi ile uluslararası tanınırlığının artması
- Sakin şehir olma potansiyeli

Zayıf Yönler;

- Sınırlı konaklama seçenekleri
- Tanıtım materyallerinde eksiklik (Broşür, web sitesi, reklam, tanıtım faaliyetleri vb.)
- Koordinasyon ve iletişim sorunları (Kamu otoriteleri, özel kuruluşlar ve yerel halk arasında)
- Doğal ve beşerî unsurlarla ilgili farkındalık eksikliği
- Doğa koruma ve turizm endüstrisi arasındaki dengesizlik
- Turistik rotaların belirlenmemesi (Bölgesel turizm olanaklarından etkin bir şekilde yararlanılamaması)
- Sürdürülebilir turizm bilgi ve deneyim eksikliği
- Bölgede gölün değeri ve önemi konusundaki farkındalık eksikliği
- Kontrol ve izleme için personel ve ekipman eksikliği
- Göl kıyısı inşaat talepleri
- Su akışını engelleyen barajlar
- Bilinçsiz sulama uygulamaları
- İyileştirilmiş ulaşım araçlarına rağmen yüksek ulaşım maliyetleri